

Reservationer och särskilda yttranden

programkommissionen
augusti 2020

**TILLSAMMANS
FÖR JÄMLIKHET**

Vänsterpartiets 43:e kongress

Reservation 1

Vänsterpartiet är ett parti baserat på tydliga ideologiska utgångspunkter, som ser sig som en del av rörelser strävande efter social rättvisa och som baserar det på kritiskt prövande av marxistiska och feministiska teorier. Det är centralt att det återspeglas i vår portalparagraf. Jag reserverar mig därför till förmån för programkommissionens ursprungsförslag som svar till motionerna B36, B37, B38, B39 första att-satsen, B40 första att-satsen, B41, B42, B43, B44 469 B36. Det vill säga:

Programkommissionen föreslår

att meningen på rad 16 18 får följande lydelse ”Vi är en del av arbetarrörelsen, kvinnorörelsen, den antiimperialistiska freds- och solidaritetsrörelsen, den antirasistiska rörelsen och miljörelsen, internationellt och i Sverige.”

att B37 och B41 därmed anses besvarade.

att B43 och B44 bifalls.

att B36, B38, B39 första att-satsen, B40 första att-satsen, B42 avslås.

Det skulle innebära att tredje stycket i partiprogrammet får följande lydelse: ”Vänsterpartiet är ett socialistiskt, feministiskt och antirasistiskt parti på ekologisk grund. Vi är en del av arbetarrörelsen, kvinnorörelsen, den antiimperialistiska freds- och solidaritetsrörelsen, den antirasistiska rörelsen och miljörelsen, internationellt och i Sverige. Partiets politik och verksamhet bestäms av vårt mål: att förverkliga ett socialistiskt samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet, ett samhälle befriat från klassexploatering, köns- och rasistiskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där människor bygger sin egen framtid i frihet och samverkan. För att kunna förändra samhället måste vi förstå hur det fungerar. Teori och praktik förutsätter varandra. För Vänsterpartiet är marxistiska och feministiska teorier viktiga politiska verktyg som ska användas kritiskt och prövande.”

Anders Neergaard

Reservation 2

Vi ser med tacksamhet och tillförsikt tillbaka på och fram emot Vänsterpartiets programarbete. Att vårt parti vill samla breda folklager i kamp för jämlikhet och freden, kan dock inte innebära en urvattning av de marxistiska analyserna och begreppen. Socialismen förenar det antiimperialistiska perspektivet med rätten till nationellt självbestämmande och den internationella solidariteten. Varken folkflertalet i Sverige eller andra länder ska behöva betala priset för den våldsbejakande och gränsbevakande kapitalismen.

Vi reserverar oss därför mot antagna motionssvar om vapenexport, militärt försvar och den Europeiska unionen till förmån för skrivningarna nedan.

Lisa Ahlqvist, Anders Neergaard

INTERNATIONELL SOLIDARITET

B508 femte och sjätte att-satsen, B516 första och andra att-satsen, B519, B520, B522, B523, 5459 B524, B525, B526, B527, B528, B530, B532, B586

Gällande partiprogram slår fast att svensk vapenexport ska avvecklas. För ett socialistiskt, feministiskt och antirasistiskt parti på ekologisk grund, och mot en fond av tilltagande militarisering finns ingen upptänklig anledning att ändra denna uppfattning. Vilka globala makter och krafter avgör för övrigt vilka stater som är fredliga och demokratiska nog att använda vapen?

Flera motioner vill också se skrivningar med krav på avrustning, nedrustning och/eller avveckling av svensk vapenexport och i vissa fall även av vapenproduktionen. I vissa fall i kombination med skrivningar om alliansfrihet med mera. Andra motioner som rör det senare behandlas också i ett senare motionssvar nedan. B508 femte att-satsen föreslår att det på rad 724 ska läggas till "... , arbeta för allmän avrustning och avveckla svensk vapenexport. I övergångsfasen". I sjätte att-satsen föreslås att stycket på rad 724: "förespråkar vi ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke demokratiska och auktoritära stater." flyttas fram för att följa efter "I övergångsfasen".

B516 andra att-satsen föreslår att skrivningen om vapenexport på rad 723 ska strykas och ersättas med: "... och förespråkar att svensk vapenexport ska avvecklas." B519 föreslår att meningen som börjar på raden 723 byts ut till följande: "Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten. Vänsterpartiet har insikt om att fred i världen kräver att svensk vapenexport styrs noggrant. Därför vill vi särskilt arbeta för ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande eller auktoritära stater samt att vapen aldrig ska säljas ifall det föreligger misstankar om att dessa kommer brukas i angreppskrig."

B522 föreslår att meningen på rad 723 725 som börjar med "Vi vill bevara ..." ersätts med följande mening: "Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten. Vapenexporten drivs på av vinstdrivande företag, omges av mutor och korruption samt bidrar till militär upprustning. Därför verkar vi för att svensk vapenexport ska avvecklas." B532 föreslår att följande text ska läggas efter befintlig text på rad 727 i partiprogrammets formulering: "Vänsterpartiet ska verka för att Sverige på sikt avskaffar sitt militära försvar. Istället ska Sverige arbeta internationellt för en förstärkning av folkrätten och internationella konventioner som syftar till global nedrustning och säkerhet."

B520 föreslår att meningarna som börjar på raderna 723, 725 respektive 727 byts ut till följande: "Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar nedrustning av det militära försvaret. Istället ska Sverige satsa på civilt försvar och vara en stark röst för fred i vår omvärld. Dessutom menar Vänsterpartiet att fred i världen kräver att svensk vapenindustri omvandlas till människofrämjande verksamheter. Vi vill särskilt arbeta för ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande eller auktoritära stater. För att nå en fredlig värld verkar Vänsterpartiet även för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Tillsammans med andra freds rörelser kan vi skapa en tryggare värld."

B521 första att-satsen föreslår att det i partiprogrammet tydligt ska framgå att Vänster-

partiet strävar efter att Sverige ska avveckla sin vapenproduktion. B521 fjärde att-satsen föreslår att Sverige på sikt ska lägga ned försvaret. Några motioner vill understryka att Vänsterpartiet inte ska bidra till upprustning. B516 första att-satsen föreslår att följande meningar läggs till på rad 722: efter ”...militärt våld och kärnvapen.” ”Sverige ska inte delta i den militära upprustningen, vilket innebär att Vänsterpartiet kommer att arbeta för att försvarsanslagen ska minska, inte höjas. Pengarna ska användas till en säkerhetspolitik, som bland annat tar hänsyn till klimathotet på alla olika nivåer.” B525 föreslår att på rad 724 725 stryka “absolut” och ”till krigförande icke demokratiska och auktoritära stater”. B526 att rad 724 avslutas med: ”... och förespråkar ett absolut förbud mot svensk vapenexport.”

B527 föreslår att på rad 724 efter ”... förespråkar ett absolut förbud” lägga till ”mot kärnvapen och svensk vapenexport.” B528 att det på rad 725 läggs till en ny mening som lyder: ”På sikt måste svensk vapenexport helt upphöra.” B530 föreslår att efter orden ”auktoritära stater” på rad 725 lägga till denna kompletterande text: ”... med sikte att Sverige avvecklar produktion av krigsvapen och krigsmateriel och därför i förlängningen avvecklar vapenexporten.” B523 föreslår att texten på raderna 723 727: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke-demokratiska och auktoritära stater. Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik” ändras till: ”Vi vill att Sverige ska stå fritt från alla militära allianser, inklusive ”Partnerskap för fred”, och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport. Det svenska militära försvaret ombildas till ett civilförsvaret med särskild inriktning att vara en resurs som kan sättas in vid nationella och internationella krissituationer. Vänsterpartiet verkar därför också tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik”.

B586 första att-satsen föreslår att texten i rad 802 i förslaget till nytt partiprogram ändras från ”minska vapenexporten” till ”helt stoppa vapenexporten” och B586 andra att-satsen att meningen i rad 802 803 ”Vapenexport till odemokratiska, auktoritära eller krigförande länder ska förbjudas.” tas bort. Meningen första att-satsen refererar till finns dock inte i programmet, och den andra ligger istället på rad 724 725. Programkommissionen instämmer med flera av motionerna om behovet av att såväl värna och stärka Sveriges alliansfrihet som att avveckla vapenexporten och motverka den vinstdrivna militariseringen. Att Vänsterpartiet redan har och tydligt driver den linjen är väl känt. De förbehåll som efterlyses är därför inte nödvändiga i ett partiprogram som fokuserar på principiella ställningstaganden. Vänsterpartiets försvarspolitik går emot den enorma pengarullning till dyra försvarssystem och materialinköp som riksdagens majoritet på senare år drivit på för. Vi yrkar

att skrivningen ovan blir programkommissionens svar.

att programkommissionen föreslår att motion B523 bifalls.

att B508 femte och sjätte att-satsen, B516 första och andra att-satsen, B519, B520, 5551 B521, första och fjärde att-satserna, B522, B524, B525, B526, B527, B528, B530, 5552 B532, B586, första att-satsen, B586 andra att-satsen avslås.

B523

Vi yrkar

att texten på rad 723 727: ”Vi vill bevara den svenska militära alliansfriheten och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport till krigförande, icke-demokratiska och auktoritära stater. Vänsterpartiet verkar därför tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik” ändras till: ”Vi vill att Sverige ska stå fritt från alla militära allianser, inklusive ”Partnerskap för fred”, och förespråkar ett absolut förbud av svensk vapenexport. Det svenska militära försvaret ombildas till ett civilförsvar med särskild inriktning att vara en resurs som kan sättas in vid nationella och internationella krissituationer. Vänsterpartiet verkar därför också tillsammans med likasinnade för en upplösning av Nato och motsätter sig även den Europeiska unionens gemensamma säkerhets- och försvarspolitik”.

EUROPEISKT SAMARBETE

B545, B569

Motionerna framvisar med flera exempel den grundläggande, kapitalismfrämjande karaktären hos den Europeiska unionen. Till innehåll och form är och förblir EU odemokratiskt centralistiskt. Inom unionen och Europaparlamentet verkar självfallet Vänsterpartiet för att både påverka och undergräva dessa institutioner. Vi inser att EU är ett militärt- och handelsblock, som måste stävja socialism och verkligt mellanfolkliga kontakter. Det demokratiska tillståndet kan helt enkelt inte uppnås inom sfären för det privata näringslivet, men som socialister är det inte omöjligt att opinionsbilda för alternativen.

Vi yrkar

att skrivningen ovan blir programkommissionens svar.

att programkommissionen föreslår därför att motion B545 bifalls.

att programkommissionen föreslår därför att motion B569 bifalls.

B545

Vi yrkar

att stycket som börjar på rad 744 ”Vänsterpartiets framtidsidé...” stryks och ersätts med: ”Vänsterpartiets framtidsidé för Europa handlar om fred, hållbarhet och sociala framsteg. Vi vill se samarbeten mellan de europeiska länderna som frigör människors möjligheter att leva fria och goda liv i Europa. Viktiga områden för samarbete är klimat, miljö, transporter, global solidaritet, mänskliga rättigheter samt stärkandet av kvinnor och HBTQIA+”

personers rättigheter. Vi menar att goda internationella samarbeten förutsätter transparens, nationell självständighet och demokratiska strukturer för parterna på både europeisk och global nivå. Därför föredrar vi ömsesidiga samarbeten mellan länder och är motståndare till en överstatlig styrning av Europa. För att dessa samarbeten ska bli möjliga behöver Sverige lämna EU.”

att stycket som börjar på rad 751 ”Ett framtida progressivt...” stryks och ersätts med:
”Som alternativ till EU vill Vänsterpartiet se progressiva samarbeten grundade på ömsesidighet, nationellt självbestämmande och jämlikhet. Syftet med ett sådant samarbete bör vara avrustning, undandragande av marknader för kapitalet, driva fram klimatomställningen, utveckla demokratin, stärka rättsstaten och den ekonomiska jämlikheten, bygga ut välfärden och öka de fackliga rättigheterna. På områden som rör miljöfrågor och reglering av finansiella marknader finns det särskilt stort behov av internationell koordinering. En sådan kan till exempel uppnås genom bindande mellanstatliga minimiregler.”

att stycket som börjar på rad 760 ”Den viktigaste målsättningen...” stryks och ersätts med:
”Den viktigaste målsättningen i Vänsterpartiets politik för Europa handlar om att minska och sluta de regionala klyftorna mellan Västeuropa, Östeuropa och Sydeuropa. Dessa klyftor har förstärkts genom EU-utvidgningen. EU förhindrar social och ekonomisk utveckling i EU:s fattigare områden och tvingar miljontals människor att utvandra från EU:s fattigare länder till de rikare, där de har färre sociala rättigheter och exploateras hårdare än den inhemska befolkningen samtidigt som detta pressar löner och villkor i de rikare länderna. EU:s rika länder behöver bryta dagens självvälts- och underbudspolitik och investera sina överskott i en hållbar ekonomisk och social utveckling i hela EU, samtidigt som lönerna tillåts stiga.”

att stycket som börjar på rad 770 ”Den Europeiska unionen...” stryks och ersätts med:
”EU:s nyliberala fördrag gör kapitalets frihet till överordnad princip. Avregleringar, skattesänkningar, privatiseringar och avskaffande av påstådda handelshinder inom en gemensam marknad är prioriterat, medan social trygghet, miljöskydd och arbetsrätt betraktas som problem eftersom de kan minska kapitalets frihet. Även byråkratstyret är inskrivet i grundfördragen, genom vilket folket endast ges ett ytligt inflytande. EU fyller inte minimikraven på ett demokratiskt statskick eller samarbete. Lagstiftningsmakt har förts från de nationella parlamenten till EU:s ministerråd, och lagförslagen utarbetas av tjänstemännen i Kommissionen. Mellanstatliga överenskommelser mellan likaberättigande parter ersätts allt mer av överstatliga majoritetsbeslut. Europaparlamentet saknar verklig makt, och finns för att ge en bild av demokratisk legitimitet. I denna beslutsstruktur har folken mycket små möjligheter att utkräva ansvar av makthavarna.”

att stycket som börjar på rad 777 ”För Vänsterpartiet är det självklart...” stryks och ersätts med:
”För Vänsterpartiet är det självklart att det är möjligt och nödvändigt med internationella och europeiska samarbeten som inte sker på bekostnad av länders möjlighet att föra en progressiv politik. Klimatsatsningar, välfärd eller arbetsrätt ska kunna stärkas även när det hindrar kapitalets fria rörlighet eller eurosamarbetets budgettvång. På dessa grunder är Vänsterpartiet motståndare till unionen och agerar för att Europas och Sveriges utveckling istället ska leda mot öppenhet, hållbarhet och utökade sociala rättigheter tillsammans med samverkan, utbyte och fredssatsningar. Den auktoritära utvecklingen i flera medlemsländer tillsammans med de sociala problem som åtstramningspolitiken har skapat innebär

att unionen befinner sig i ett allvarligt tillstånd där dess framtid är osäker. Vänsterpartiet arbetar därför för att stärka opinionen emot den europeiska unionen och för folkflertalets demokratiska samarbete.”

att stycket som börjar på rad 790 ”På områden där makt...” stryks och ersätts med följande stycken: ”För att uppnå en ekologisk omställning som är rättvis och genomförbar krävs solidaritet, demokrati, gemensamt ägande och facklig organisering. I dagens EU gynnas europeisk jordbruks- och livsmedelsindustri på fattiga länders bekostnad, kapitalets fria rörlighet överordnas ekologisk hållbarhet och social rättvisa samtidigt som konkurrensrätten begränsar nödvändiga nationella miljöåtaganden bortom miniminivå. En ekologisk omställning innefattar därmed en omställning bort från de rådande kapitalistiska sociala och ekonomiska förhållandena och går därför i direkt konflikt med EU-fördragen. EU bidrar även till att de imperialistiska och nykoloniala maktstrukturerna upprätthålls och omöjliggör vår strävan mot ett rättvist miljöutrymme för alla. Dess överstatliga natur omöjliggör det demokratiska deltagandet som är avgörande för att få med sig alla i omställningen. Så länge som Sverige är medlem i EU verkar Vänsterpartiet för förslag som gör EU mer grönt, socialt, jämställt och öppet mot omvärlden. Vi bekämpar aktivt de förslag som bidrar till att exploatera människan och miljön och vi motsätter oss att EU ges beslutsrätt på nya områden. På områden där makt har överförts till EU från de nationella parlamenten verkar Vänsterpartiet för ett återförande av makt till nationalstaterna.”

B569

Vi yrkar

att det på rad 789 läggs till ett nytt stycke med följande text: ”Vänsterpartiet driver kravet om ett svenskt utträde ur EU. Möjligheterna att lämna EMU ska formaliseras och hela europrojekt bör överges eller göras om i grunden. Sverige ska förbli utanför EMU och ges ett undantag från eurosamarbetet och motarbeta centraliseringen av den ekonomiska politiken i EU. Överstatlig övervakning av medlemsstaternas budgetprocesser ska avvisas. Den fria rörligheten för kapital ska underordnas alla EU-länders rätt att värna en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling.”

Särskilt yttrande 1

Partiprogrammet är ett viktigt dokument som ska hålla under många år. Det ska vara tydligt och ideologiskt samt ge svar på de frågor som våra medlemmar nuvarande och blivande och sympatisörer ställer. Programmet ska förklara vår nutid men också vår historia samt ta ut en riktning mot framtiden.

Jag upplever att arbetet med partiprogrammet har varit mycket frustrerande. Programkommissionen har oftast varit oenig angående formuleringar och textbehandlingen vilket har resulterat i ett spretigt program som inte håller ihop, där texternas kvalitet har varierat mycket. Därför skulle Programkommissionen tidigt ha behövt personella resurser som hjälpt till med skrivningarna för att få en så enhetlig skrivning som möjligt. Ett partiprogram förtjänar en professionell behandling.

Att programmet är viktigt och har skapat en stor debatt går att utläsa i de 708 motionerna. I de möten vi har haft har medlemmar uttryckt ett stort engagemang. Därför är det viktigt att respektera alla dessa åsikter kring programmet.

Jag anser att Vänsterpartiet förtjänar ett bättre program än det som har blivit. Utifrån detta sympatiserar jag med motionärerna B1 B3. Mycket av det motionärerna skriver är sant. Det nya partiprogrammet andas lite av det som motionen B3 skriver: ”Vårt mål bör inte vara att anpassa oss efter opinionens vindar, utan att göra korrekta analyser av samhället och sedan öka aktivismen och bilda ny opinion.”

Det partiprogram som Programkommissionen nu lägger fram till kongressen är inte bara otydligt och flummigt, det är dessutom otydligt ideologiskt och svårbegripligt. En del skrivningar skulle kunna vara kopierade från ett annat partis program. Målet att skriva ett tydligt och kraftfullt partiprogram har därmed misslyckats.

En ny programkommission som väljs skulle därmed utifrån både nuvarande program, programförslag samt inkomna motioner kunna skriva ett nytt partiprogram som är mer ideologiskt, tydligare och tar fasta på de synpunkter som alla dessa 708 motioner lagt fram.

Jag yrkar

att B1 första att-satsen bifalls, att andra att-satsen avslås och att tredje att-satsen bifalls.

att B2 bifalls om det med kongress menas programkongress.

att B3 bifalls.

Christina Snell Lumio

Särskilt yttrande 2

Jag deltog ej i behandling av motionerna B36, B37, B38, B39 första att-satsen, B40 första att-satsen, B41, B42, B43, B44, 469, B36, men delar de synpunkter som framkommer i reservationen mot svaren på desamma.

Lisa Ahlqvist